

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА”**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України

Освітня програма: Графічний дизайн

Спеціальність: 022 Дизайн

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні
кафедри історії України і
методики викладання історії
Протокол № 2 від “5” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія України
Викладач (-і)	Міщук Андрій Іванович
Контактний телефон викладача	+380 975574933
Е-mail викладача	andrmishchuk@gmail.com
Формат дисципліни	1. Цикл загальної підготовки. 1.1 Обов'язкові дисципліни
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	четвер , 15.00 год. – 16.00 год.

2. Анотація до курсу

Нормативна навчальна дисципліна «Історія України» є важливою складовою фахової і світоглядної підготовки сучасних спеціалістів, які мають загальнонаукові та професійні знання, готові до саморозвитку як в умовах професійної діяльності, так і у суспільному та особистому житті. Пропонована дисципліна передбачає поглиблення та систематизацію історичних знань студентів, дає можливість зрозуміти зміст, характер та закономірності державотворчих, політичних, соціально-економічних та культурних процесів, що відбувалися на території України від найдавніших часів до сьогодення.

Вивчення курсу передбачає опрацювання на проблемному рівні широкого комплексу питань, хронологічно і тематично об'єднаних у три модулі: давня і середньовічна історія України (від найдавніших часів до XV ст.); нова доба в історії України (XVI-XIX ст.); новітня історія України (XX-XXI ст.). Українська історія постає у соціально-економічному, політичному та культурному вимірах, як система видозмінюваних цінностей та орієнтацій, у тісних взаємозв'язках з європейською традицією.

У результаті опанування курсу «Історія України» в студентів повинні сформуватися чіткі світоглядні позиції, ціннісні орієнтири, почуття патріотизму, здатність інтерпретувати досвід попередніх поколінь і здійснювати самостійний відповідальний вибір.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни: формування фахівця з історичним мисленням, активною, патріотичною громадянською позицією, здатного аргументовано викладати свої погляди на найважливіші явища української історії, усвідомлювати нерозривний зв'язок між надбанням минулого і сучасного, традиціями і досвідом різних поколінь українців.

Завдання вивчення дисципліни:

- надати студентам знання з історії України відповідно до рівня та вимог вищої школи, зосередившись на найбільш актуальних проблемах політичного, соціально-економічного, культурного та релігійного життя українського суспільства на різних етапах його розвитку;
- ознайомити студентів з хронологією та сутністю основних історичних подій, періодизацією, логікою історичного процесу;
- спонукати до оволодіння навичками комплексної роботи з різними типами історичних джерел та історичних праць, пошуку і систематизації інформації як основи вирішення дослідницьких завдань;
- сприяти формуванню історичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ;
- навчити студентів критично аналізувати отриману інформацію, визначати власну позицію щодо місця і ролі України у всесвітньо-історичному процесі;
- спираючись на загальнолюдські цінності допомогти студентам сформуванню власні переконання, здобути навички і вміння, соціально-гуманітарні компетенції необхідні для практичної діяльності. Засвоїти важливі дати з історії України, орієнтуватися у визначенні історичних епох, їх основних проблем.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- основні події, явища, періоди, закономірності, напрями українського історичного процесу в його соціально-економічному та політичному вимірах;
- головні джерела вивчення вітчизняної історії відповідно до різних історичних епох;
- визнаних діячів української історії;
- важливі проблемно-теоретичні питання курсу, та їх трактування сучасною українською історичною наукою.

вміти:

- співвідносити події, явища та процеси з відповідними історичними епохами;
- узагальнювати і систематизувати історичні події, визначати причинно-наслідкові зв'язки в явищах і процесах, що відбувалися на території України від давнини до сьогодення;
- визначати місце учасників історичних подій, об'єктивно оцінювати їхню діяльність;
- працювати з історичними джерелами і науковою літературою;

- вільно володіти базовим категоріально-понятійним апаратом історичної науки;
- аргументовано відстоювати свої погляди, брати участь у дискусіях з метою пошуку історичної істини;
- застосовувати набуті знання з історії України у професійній і повсякденній діяльності, для орієнтації у суспільно-політичному житті, оцінюванні політичних, економічних, мистецьких явищ, подій тощо.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні задачі та практичні проблеми у процесі навчання графічного дизайнера, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки

Загальні компетентності :

- знання та розуміння предметної області предмету «Історія України» та розуміння професійної діяльності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність застосовувати на практиці набуті знання при написанні студентських наукових робіт, дипломних проектів, інших видів та наукової роботи;
- здатність застосовувати знання з Історії України у професійній діяльності;
- здатність досягати успіху в професійній кар'єрі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	12

самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
2-ий семестр	022 дизайн	I курс	Нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до вивчення історії України. Давня доба української історії. План лекції. 1. Початок людського суспільства та його еволюція на території України. 2. Трипільська культура. 3. Кочові народи на півдні України : кіммерійці, скіфи, сармати. 4. Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї і Криму. 5. Походження і розселення слов'ян на території України в I тис. н.е.	лекція, 2 год.	1. Археологія та стародавня історія України. Курс лекцій. – К., 1992. 2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посібник. Рек. МОН; 6-те вид. К.: Академвидав, 2016. 720 с. 3. Багацький В. В., Кормич Л.І. Історія України : підручник. 3-те вид., доп. і перероб. Рек. МОН. К.: Алерта, 2010. 388 с. 4. Білоцерківський В.Я. Історія України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2007. 536 с. 5. Відейко М.Ю., Корнієнко П.Л., Ткачук Т.М. Трипільська цивілізація. К., 1994. 6. Давня історія України: в 3-х томах [Текст] / Голова ред. кол. П.П. Толочко. К.: Наукова думка. Том 3. Слов'яно - Руська доба / Ю. С. Асєєв [та ін.]; ред. П.	Доопрацювати конспект лекції. Скласти термінологічний словник. Заповнити таблицю «Давня доба історії України». 6 год.	5 б. (тематичне тестове опитування).	лютий 2019 р.

		П. Толочко. К., 2000. 695 с. 7. Історія державної служби в Україні. У п'яти томах. Том 3. Документи і матеріали V ст. до н.е. – 1774 р./ Керівник колективу упорядників Г.Боряк. Київ, 2009. 8. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В. Ю. Короля. К., 2001. 448 с. 9. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М.Бут, М.І.Бушин, Ю.І.Вовк та ін.]; за заг. ред. М.І. Бушина, О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644с. 10. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К. : Наук. думка, 2013. 1056 с. 11. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. К.: Знання, 2013. 685 с. 12. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України. К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. 680 с. 13. Світлична В. В. Історія України: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2011. 384 с. 14. Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017. 596 с.			

		15.Пасічник М. С. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: навч. посіб. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2006. 735 с. 16.Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та стародавня історія України. К., 1992. 14. Юрій М.Ф. Історія України: навч. посіб./ Рек. МОН . К.: Кондор, 2010. 252 с.			
Тема 2-3. Княжа доба. Київська Русь. План лекції: 1. Передумови та утворення держави на Русі. Теорії походження Давньоруської держави. 2. Етапи політичного розвитку та еволюція політичної форми держави Київська Русь. 3. Соціально-економічний розвиток Київської Русі. 4. Київська Русь в період феодалної роздробленості: причини, особливості, характер. 5. Етнічні процеси в Київській Русі. Проблема давньоруської народності. 6. Культура та історичне значення Київської Русі. Галицько-Волинська держава XIII - перша половина XIV ст.	лекція, 2 год. лекція, 2 год.	1. Головка О.Б. Князь Роман Мстиславич і його доба. Нариси історії політичного життя Південної Русі XII – початку XIII століття. К., 2001. 2. Головка О.Б. Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя / О.Б.Головка. К.: ВД «Стилос», 2006. 575 с. 3. Давня історія України: в 3-х томах [Текст] / Голова ред. кол. П.П. Толочко. К.: Наукова думка. Том 3. Слов'яно - Руська доба / Ю. С. Асеев [та ін.]; ред. П. П. Толочко. К., 2000. 695 с. 4. Ісаєвич Я. Галицько-Волинська держава. Львів, 1999. 5. Котляр М. Шляхи християнства на Русь (легендарні й реальні). <i>Український історичний журнал</i>. 2008. №5. С. 4-15. 6. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. – Львів, 1999. 7. Історія України в особах. IX – XVIII ст.	Доопрацювати конспект лекції скласти хронологічну таблицю основних подій княжої доби. 12 год.	5 б. (тематичне тестове опитування).	Лютий-березень 2020р.

План семінарського заняття: 1. Політичний розвиток Галицького і Волинського князівств у XI -XII ст. та їх об'єднання. Роман Мстиславич. 2. Боротьба за Галицьку землю після смерті Романа Мстиславича. Феодальна війна 1205-1238 рр. 3. Внутрішня і зовнішня політика Данила Галицького. 4. Галицько-волинське князівство наприкінці XIII - на початку XIV ст. (за нащадків Данила Галицького). 5. Причини занепаду незалежної Галицько-Волинської держави та наслідки цієї події для українців як нації.		К., 1993. 8.Толочко О., Толочко П. Київська Русь // Україна крізь віки. Т. 4. К.: Видавничий Дім «Альтернативи», 1998. 352 с. 9.Котляр М. Володимир Великий. Ярослав Мудрий. К.,1996. 10.Котляр М. Україна крізь віки. Том 5. Галицько-Волинська русь. К., 1998. 11.Котляр М. Історія України в особах: Давньоруська держава. К., 1996. 12.Ричка В. Знаки влади: організація та форми репрезентації верховної влади у Київській Русі . <i>Український історичний журнал</i>. 2009. № 1. С.67-83.			
Тема 4. Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – перша половина XVII ст.) План семінарського заняття 1.Формування, устрій, суспільно-політичні відносини Литовсько-Руської держави.(друга пол. XIV ст.). 2.Об'єднавчі зусилля Литви і Польщі у XIV – першій	семінарське заняття,	1. Білоцерківський В.Я. Історія України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2007. 536 с. 2. Білоус Н. Люблінська унія 1569 р.: історіографічні погляди та інтерпретації (до 440-річчя Люблінської унії). <i>Український історичний журнал</i>. 2010. № 1. С. 65-82. 3. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. К., 1995. 4. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і	підготувати конспект семінарського заняття. Скласти хронологію козацько-селянських повстань кінця XVI – початку XVII ст. 6 год.	5 б. (опитування на семінарі)	Лютий 2020 р.

половині XVI ст.. Кревська унія. 3. Підготовка і укладання Люблінської унії 1569р. Українські землі в складі Речі Посполитої: соціально-економічне становище. 4. Національний і релігійний рух на українських землях у XVI – першій половині XVII ст. Берестейська церковна унія 1596 р. 5. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої половини XVII ст. їх причини і наслідки.	матеріалів / за заг. ред. А.П. Коцура, Н.В. Терес. Київ – Чернівці: Книги –XXI, 2008. 1100 с 5. Історія України в особах: Литовсько-польська доба / Авт. колектив: О. Дзюба, М. Довбищенко та ін. К.: Україна, 1997. 272 с. 6. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. К.: Знання, 2013. 685 с. 7. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України. К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. 680 8. Петровський В.В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І.Семененко. Х.: ВД «Школа», 2007. 592 с . 9. Реєнт О.Усі гетьмани України: Легенди, міфи, біографії. Х.: Фоліо, 2007. 415 с. 10. Русина О. В. Україна під татарами і Литвою / За заг. ред. В. Смоля. НАН України. Інститут історії України. / Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т.6. К.: Альтернативи, 1999. 320 с. 11. Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби / Упоряд. Т. Гошко Львів: Видавництво Українського Католицького Університету. 2011. 688 с. 12. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Критика, 2005. 584 с.			

Тема 5. Виникнення козацтва та його роль в історії України. План лекції 1. Територія, умови, етнічний склад та джерела формування козацтва. 2. Виникнення Запорізької Січі. Військовий та територіальний устрій. 3. Реєстрове козацтво та його роль в державотворчих процесах в Україні.	лекція, 2 год.	1. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. К., 1991. 2. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. К., 1993. 3. Гурбик А.О. Виникнення Запорізької Січі (хронологічний та територіальний аспект проблеми). <i>Український історичний журнал</i>. 1999. № 6. С. 3-17. 4. Сергієнко Г. Я. Біля витоків українського козацтва й Запорізької Січі. <i>Український історичний журнал</i>. 1992. № 12. С. 123-131. 5. Щербак В. О. Запорозька Січ як фактор консолідації українського козацтва до середини XVII ст. <i>Український історичний журнал</i>. 1995. № 5. С. 66-71. 6. Щербак В. О. Козацтво в класово-становій структурі українського суспільства (друга половина XV – середини XVII ст.). <i>Український історичний журнал</i>. 1991. № 11. С. 43-52. 7. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків: У 3 т. К., 1990-1991. 8. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Критика, 2005. 584 с.	Доопрацювати конспект лекції; скласти хронологічну таблицю козацьких походів проти турків і татар. 6 год.	5 б. (тематичне тестове опитування).	Березень 2020 р.
Тема 6. Українська національна революція середини XVII ст.	лекція, 2 год.	1. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність. К., 1994. 2. Горобець В. М. Українська зовнішня	Доопрацювати конспект лекції; скласти хронологічну	5 б. (тематичне тестове	Березень 2020 р.

План лекції 1. Причини, характер, рушійні сили та періодизація революції. 2. Початок війни. Перші перемоги козацько-селянської армії (1648). 3. Програма державного будівництва Б.Хмельницького. 4. Українська гетьманська козацька держава, її політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Зовнішня політика. 5. Воєнні дії 1649-1653 рр. 6. Українсько-російський договір 1654 р.: неоднозначність оцінок. 7. Розвиток подій в Україні у 1654-1657 рр.		політика після Переяслава: стратегічні цілі та тактичні відступи другої половини 1655 р. <i>Український історичний журнал</i>. 2000. № 1, 2. 3. Грабовецький В.В. Західноукраїнські землі в період народно-визвольної війни 1648-1654 рр. К., 1972. 4. Доба Богдана Хмельницького. Збірник наукових праць. К., 1995. 5. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів / за заг. ред. А.П. Коцура, Н.В. Терес. Київ -Чернівці: Книги –XXI, 2008. 1100 с. 6. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. Львів, 1990. 7. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. К., 1992. 8. Реєнт О.Усі гетьмани України: Легенди, міфи, біографії. Х.: Фоліо, 2007. 415 с. 9. Смолій В. А., Степанков В. С. Богдан Хмельницький. К.: Арій, 2013. 656 с. 10. Смолій В.А. Українська національна революція 1648-1676 рр. крізь призму століть. <i>Український історичний журнал</i>. 1998. № 3. С. 3-12. 11. Смолій В. А., Степанков В. С. Українська національна революція (1648-1676 рр.) / За заг. ред. В. Смоля. НАН України. Інститут історії України/ Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т. 7: К.: Альтернативи, 1999. 352 с. 12. Українсько-Російський договір 1654 р.:	таблицю «Українська національна революція середини XVII ст.». Скласти біографічний словник доби Національної революції середини XVII ст. 6 год.	опитування).	

		нові підходи до історії міждержавних стосунків (Матеріали науково-теоретичного семінару) / Ред. кол.: С. В. Кульчицький (гол. ред.), М. Ф. Дмитрієнко, О. І. Гуржій, В. М. Даниленко, В. С. Коваль, Н. А. Шип, О. І. Ганжа (відп. секр.), І. С. Хміль. НАН України. Інститут історії України. К., 1995. 69 с.			
Тема 7. Політичне становище України в другій половині XVII ст. План семінарського заняття: 1. Гетьманування Івана Виговського (Гадяцька унія, боротьба з опозицією) та Юрія Хмельницького (Переяславські статті 1659 р., Слободищенський трактат 1660 р.). 2. Боротьба козацько-старшинських угруповань за владу в Україні. Доба Руїни. Причини та наслідки. Андрусівське перемир'я. 3. Гетьманування Петра Дорошенка. Поглиблення Руїни Української держави в кінці 60-х – 80-х років XVII ст. Іван Самойлович. 4. "Вічний мир" 1686 р. між Росією та Польщею. Занепад державності в	Семінарське заняття, 2 год.	1. Ділова документація Гетьманщини ХУІІІ ст. Збірник документів. К., 1993. 2. Історія України. Документи і матеріали /Укладання та коментарі В. Короля. К.: Альтернативи, 2001. 3. Когут З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини (1760-1830). К., 1996. 4. Маманчук О.І. Актуальні проблеми політичної історії України: Монографія. К.: КНЕУ, 2005. 5. Матях В.М. Гетьман в еміграції Пилип Орлик: історико-історіографічний портрет політика. <i>Український історичний журнал</i>. 2011. №4. С. 116 – 131. 6. Перша Конституція України гетьмана П.Орлика 1710 р. К., 1994. 7. Петровський В., Радченко Л., Семененко В. Історія України: неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. – Харків: «Школа», 2008. 8. Савченко Н., Подольський М. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. К.: "Інкос", 2006.	Доопрацювати конспект лекції скласти хронологічну таблицю діяльності українських гетьманів ХVІІ ст. 6 год.	5 б. (тематичне тестове опитування).	Березень 2020 р.

Правобережній Україні і її перехід під владу Речі Посполитої.		9. Смолій В. А, Степанков В. С. Українська державна ідея XVII — XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації. Київ, "Альтернативи", 1997. 368 с. 10. Ступак Ф.Я. Добродійна діяльність гетьмана І. Мазепи. <i>Український історичний журнал</i>. 2005. № 1. С. 138-148. 11. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство, культура. К.: Інститут історії України НАН України, 2014. 671 с. 12. Шевчук В. Козацька держава. Етюди до історії українського державотворення. К., 1995. 13. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Критика. 2005. 584 с. 14. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття : причини і початок Руїни: Київ: Основи, 1998. 447 с.			
Тема 8. Гетьманщина під владою Російської імперії у XVIII ст. План семінарського заняття: 1. Становище українських земель в період правління гетьмана І. Мазепи (1687-1708 рр.). Полтавська катастрофа. 2. Гетьман П. Орлик та його "Конституція". 3. Обмеження прав України	семінарське заняття, 2 год.	1. Ділова документація Гетьманщини ХУІІІ ст. Збірник документів. К., 1993. 2. Історія України. Документи і матеріали /Укладання та коментарі В. Короля. К.: Альтернативи, 2001. 3. Когут З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини (1760-1830). К., 1996. 4. Маманчук О.І. Актуальні проблеми політичної історії України: Монографія. К.: КНЕУ, 2005.	підготувати конспект семінарського заняття та візуальну презентацію "Конституція" П. Орлика. 6 год.	5 б. (опитування на семінарі);	Березень 2020 р.

в період гетьманування І. Скоропадського (1708-1721 рр.) та правління першої “Малоросійської колегії”. 4. Спроби гетьмана Д. Апостола реформувати Україну (1727-1734 рр.). Друга ліквідація гетьманства. 5. Остаточне скасування російським царизмом автономії на Лівобережній і Слобідській Україні в другій половині XVIII ст. Запорізька (Нова) Січ та її остаточне знищення російським самодержавством (1734-1775 рр.).		5. Матях В.М. Гетьман в еміграції Пилип Орлик: історико-історіографічний портрет політика. <i>Український історичний журнал</i>. 2011. №4. С. 116 – 131. Перша Конституція України гетьмана П.Орлика 1710 р. К., 1994. 6. Петровський В., Радченко Л., Семененко В. Історія України: неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. – Харків: «Школа», 2008. 7. Савченко Н., Подольський М. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. К.:”Інкос”, 2006. 8. Смолій В. А, Степанков В. С. Українська державна ідея XVII — XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації. Київ, ”Альтернативи”, 1997. 368 с. 9. Ступак Ф.Я. Добродійна діяльність гетьмана І. Мазепи. <i>Український історичний журнал</i>. 2005. № 1. С. 138-148. 10. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство, культура. К.: Інститут історії України НАН України, 2014. 671 с. 11. Шевчук В. Козацька держава. Етюди до історії українського державотворення. К., 1995. 12. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Критика. 2005. 584 с.			

		13. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття : причини і початок Руїни : [монографія]. Київ: Основи, 1998. 447 с.			
Тема 9-10. Україна у складі Російської та Австрійської імперій: колоніальна політика російського самодержавства та австрійського абсолютизму; національне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.) План лекції: 1. Сутність українського національного відродження, його передумови, особливості та етапи розвитку. Роль інтелігенції у розгортанні українського національного відродження. 2. Початок національного відродження а) у Наддніпрянській Україні наприкінці XVIII - на початку XIX ст. Кирило-Мефодіївське товариство. Тарас Шевченко; б) перша хвиля національного відродження на західноукраїнських землях на	лекція, 4 год. ;	1. Багатопартійна Українська держава на початку XX ст.: програмні документи перших українських політичних партій. К., 1992. 2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст. К., 1996. 3. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст.: нариси політичної історії. К.: Либідь, 1993. 288 с. 4. Історія суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX ст.-1920 р.). – Львів, 1993. 5. Історія України в особах. XIX - XX ст. /І. Войцехівська та ін. К.: Україна, 1995. 6. Історія України. Нове бачення: В 2 т. К., 1995-1996. 7. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX ст. Тернопіль, 1993. 8. Мороз В. Я. Україна у двадцятому столітті. Етап перший.1900-1920 рр. Львів: Ліга-Прес, 2005. 656 с. 9. Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Документи і матеріали. Т.1. К., 1997.	Доопрацювання конспекту лекції Адміністративно-територіальний устрій Наддніпрянської України в складі Російської імперії в XIX - на початку XX ст., Західноукраїнські землі під владою Австро-Угорської імперії в XIX - на початку XX ст., Україна в Першій світовій війні. 12 год.;	5 б. (тематичне тестове опитування)	Квітень 2020 р.

початку XIX ст. «Руська трійця». 3. Суспільно-політичні та національні рухи в українських землях: а) громадівський рух в Наддніпрянській Україні в другій половині XIX ст.; б) національний рух у Галичині в другій половині XIX ст.: москвофільський, народовський, радикальний напрямки українського національного руху в південноукраїнській Україні. 4. Політизація суспільно-політичного руху: а) виникнення перших західноукраїнських політичних партій; б) утворення та діяльність перших українських політичних партій у Наддніпрянській Україні в 1900-1905 рр. 5. Українські землі 1900-1917 рр. Українське питання у політиці воюючих держав.		10. Новітня історія України (1900-2000) Підручник / авт.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжин. К.: Вища школа, 2000. 663 с. 11. Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017. 596 с. 12. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – поч. XX ст.). К., 2003. 340 с. 13. Сарбей В. Історія України XIX – поч. XX ст. К., 1991. 14. Сарбей В. Національне відродження України / Україна крізь віки» у 15-ти т. Т. 9. К., 1999. 15. Сухий О. Галичина: між Сходом і Заходом. Нариси історії XIX – початку XX ст. – Львів, 1999. 16. Українські політичні партії кінця XIX - початку XX ст. Програмові і довідкові матеріали / Укл. Шевченко В., Зверьков Ю., Кривошея О. К., 1993. 17. Юрій М.Ф. Історія України: навч. посіб. К., 2010. – 252 с.			
Тема 11. Українська національна революція 1917-1921 рр. План лекції: 1. Лютнева революція і	лекція, 2 год.	1. Багатопартійна Українська держава на початку XX ст.: Програмні документи перших українських політичних партій. К., 1992. 2. Горелов В. Павло Скоропадський –	Доопрацювання конспекту лекції; скласти докладну хронологію подій; підготовка проекту-	5 б. (тематичне тестове опитування);	Квітень 2020 р.

піднесення національно-визвольного руху в Україні. 2. Перші кроки на шляху організації української державності. Центральна Рада. 3. Проголошення Української Народної Республіки. Війна більшовицької Росії проти УНР. 4. Проголошення незалежності УНР. IV Універсал. Брест-Литовський мирний договір. 5. Українська держава гетьмана Павла Скоропадського: досягнення і поразки. 6. Відновлення Української Народної Республіки Директорією. 7. Утворення Західноукраїнської республіки. Акт Злуки УНР і ЗУНР. Причини поразки та історичне значення Української національно-демократичної революції 1917-1921 рр.		гетьман Української Держави. К., 1995. 3. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст. Нариси політичної історії. – К., 1993. 4. Західно-Українська Народна Республіка / Авт. кол.: Литвин М. Р. (керівник), Грицеляк В. П., Лоза Ю. І., Сосса Р. І., Ровенчак І. І. К.: ТОВ "Українська картографічна група", 2019. 5. Історія суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX ст. – 1920 р.). Львів, 1993. 6. Історія України. Документи і матеріали /Укладання, коментарі В.Короля. К.: Альтернативи, 2001. 7. Конституційні акти України 1917-1920 рр. К., 1992. 8. Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Документи і матеріали. Т.1. К., 1997. 9. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів, 1995. 10. Маманчук О.І. Актуальні проблеми політичної історії України: Монографія. К.: КНЕУ, 2005. 11. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917-1920 рр. К., 1995. 12. Петровський В., Радченко Л., Семененко В. Історія України: неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. Харків: «Школа», 2008. 13. Реєнт О. П., Сердюк О. В. Перша світова війна і Україна. К.: Генеза, 2004. 480 с.	презентації, 6 год.		

		14. Реснт О. Українська революція. К., 1996. 15. Сарбей В. Історія України XIX – поч. XX ст. К., 1994. 16. Українська революція: Хрестоматія / Упор. С.Корновенко, А.Морозов, О.Реснт. Вінниця, 2004. 17. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. Т.1. – К., 1996; Т.2. – К., 1997. 18. Українська Центральна Рада / Авт. кол.: Сосса Р. І. (керівник), Грицеляк В. П., Кучерук О. С., Лоза Ю. І., Скальський В. В., Файзулін Я. М. К.: ТОВ "Українська картографічна група", 2018.			
Тема 12. Українські землі під владою іноземних держав у міжвоєнний період 20-30-ті рр. XX ст. План семінарського заняття: 1. Встановлення комуністичної системи в Україні, її сутність. Створення СРСР і ліквідація суверенітету України. 2. Національна політика більшовиків в Україні. (Українізація: причини та наслідки. Разгортання масових репресій 20-30-х рр.).	Семінарське заняття, 2 год.	1. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. Кн.1. К., 1994. 2. Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. К., 1990. 3. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-і роки. К., 1991. 4. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті рр.). К., 1991. 5. Касьянов Г. Українська інтелігенція 20-30-х років: соціальний портрет та історична доля. К., 1992. 6. Колективізація і голод на Україні (1929-1933). Збірник документів і матеріалів.	підготувати конспект семінарського заняття та візуальних презентацій: Голод 1932-1933 рр.; масові репресії 20-30-х рр. в УРСР; Український національно-визвольний рух у міжвоєнний період 6 год.	5 б. (опитування на семінарі)	Березень 2020 р.

3. Соціально-економічний становище УРСР. (Індустріалізація. Колективізація. Голод 1932-1933 рр.). 4. Національна політика Польщі на окупованих українських територіях. Український національно-визвольний рух. 5. Становище українців Буковини та Закарпаття у міжвоєнний період. Карпатська Україна		К., 1992. 7. Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. К., 1993. 8. Костюк Г. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки: Дослідження і спостереження сучасника / Г. Костюк; [пер. з англ.]. К.: Смолоскип, 1995. 508 с. 9. Кондратюк В., Зайцев О. Україна в 20-30-х рр. Суспільно-політичне життя ХХ століття. Львів, 1993. 10. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). К., 1996. 11. Кульчицький С.В., Мовчан О.М. Невідомі сторінки голоду 1921-1923 рр. в Україні. К., 1993. 12. Кульчицький С.В. Ціна “великого перелому”. К., 1991. 13. Малик Я.Й. Впровадження радянського режиму в українському селі. Львів, 1996. 14. Мухіна М. Упокорення голодом. Збірник документів. К., 1993. 15. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. К., 1994. 16. Рєєнт О. Україна між світовими війнами (1914-1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії: навч. посіб. / О. П. Рєєнт, І. А. Коляда. К: Школа, 2004. 544 с. 17. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах			

		ГПУ-НКВД. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 604 с. 18. Сухарєв О. Неп на Україні. К., 1991. 19. Швагуляк М. “Українська карта”. Українське питання у міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Дзвін. 1990. №7.			
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни. План семінарського заняття: 1. Вхідження Західної України і Північної Буковини до складу Української РСР. Радянська західноукраїнських земель у 1939-1941 рр. 2. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Україна в перші місяці радянсько-німецької війни. 3. Німецький окупаційний режим в Україні у 1941-1944 рр. 4. Рух опору в тилу німецько-фашистських військ у 1942-1944 рр. 5. Наступ Червоної армії в 1943-1944 роках і вигнання німецьких агресорів з України. Приєднання Закарпаття до Української РСР.	семінарське заняття, 2 год.	1. Бар М., Заленський А. Війна втрачених надій: український самостійницький рух у 1939-1945 рр. <i>Український історичний журнал</i>. 1992. №6. 2. Брицький П.П. Україна у Другій світовій війні (1939-1945 рр.). Чернівці, 1995. 3. Ветров І. Економічна експансія третього рейху в Україні. К., 2000. 4. Киричук Ю. Історія УПА. Тернопіль, 1991. 5. Ковалюк В.Р. Західна Україна на початку Другої світової війни. <i>Український історичний журнал</i>. 1991. № 9. 6. Коваль В.С. Радянсько-німецький пакт 1939 року. К., 1989. 7. Коваль М.В. Україна у Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). Спроба сучасного концептуального бачення. К., 1994. 8. Коваль М.В. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. К., 1995. 9. Літопис нескореної України.	підготувати конспект семінарського заняття та візуальної презентації: Націоналістичний, радянсько-партизанський і польський рух спротиву німецькому режиму в Україні. 6 год.	5 б. (опитування на семінарі)	Квітень 2020 р.

6. Наслідки Другої світової війни для України.		Документи, матеріали, спогади: В 2 кн. Львів, 1997. 10. Мірчук П. Українська Повстанська Армія: 1942-1952. Документи і матеріали. Львів, 1991. 11. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж, Нью-Йорк, Львів, 1993. 12. Муковський І.Т., Лисенко О.Є. Звитяга і жертвність. Українці на фронтах Другої світової війни. К., 1997. 13. Патриляк І.К. Націоналістичний партизанський рух на території Західної України влітку 1941 р. <i>Український історичний журнал</i>. 2000. № 4. 14. Руденко Р.М., Русак А.В. Армія фашистського агресора: від перемог до поразок. 1941-1945 рр. (Морально-психологічний аспект). К., 1997. 15. Трохимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945). Львів, 1995. 16. Шанковський Л. Похідні групи ОУН. Мюнхен, 1958.			
Тема 14. Україна в др. пол. 40-х – 80-х ст. ХХ ст.: трансформації суспільно-політичного та економічного розвитку. План лекції: 1. Сталінський тоталітарний режим (1945-1953 рр.). 2. Україна у період	лекція, 2 год.;	1. Баран В.К. Україна 1950-1960 рр.: еволюція тоталітарної системи. К., 1996. 2. Баран В.К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953-1985 рр. Львів, 1992. 3. Бугай М.Ф. Депортації населення з України в 30-50-ті роки. <i>Український історичний журнал</i>. 1990. №10-11. 4. Волков І.М. Виселення селян України у віддалені райони СРСР наприкінці 40-х	Доопрацювання конспекту лекції; скласти докладну хронологію подій; підготовка проекту-презентації, 6 год.	5 б. (тематичне опитування)	Квітень 2020 р.

хрущовської “відлиги”. Шістдесятники. 3. Період “застою” і наступ на національно-демократичні сили в УРСР. Дисидентський рух (1964-1985 рр..) 4. УРСР в період перебудови (1985-1991 рр.).		рр. <i>Український історичний журнал</i>. 1993. №7-8. Даниленко В. М. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2018. 278 с. 5. Замлинська О. Ідеологічний терор та репресії проти творчої інтелігенції у перші повоєнні роки (1945-1947 рр.) / Київська старовина. 1993. №2. 6. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. К., 1995. 7. Ковтун В. Історія Народного руху України. К., 1995. 8. Меркатун І.П. Антирелігійна кампанія 50-60-х рр. на Україні. <i>Український історичний журнал</i>. 1991. №10. 9. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. К., 1994. 10. Україна в цифрах у 1991 році: Короткий статистичний довідник. К., 1992. 11. Україна ХХ ст. Проблеми національного відродження. К., 1993. 12. Рух Опору в Україні: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / [передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса]. К.: Смолоскип, 2010. 804 с. 13. Ткачов С. Польсько-український трансфер населення 1944-46 рр. Тернопіль, 1997.			

		14. Чорнобильське досье КГБ. Суспільні настрої. ЧАЕС у поставарійний період: збірник документів про катастрофу на Чорнобильській АЕС / Відп. ред. В. Смолій; Ред. кол.: А. Когут, І. Лябах, М. Панова, О. Рубльов, В. Хропко; Упоряд: О. Бажан, В. Бірчак, Г. Боряк. Галузевий державний архів Служби безпеки України; Інститут історії України НАН України; Український інститут національної пам'яті. К., 2019. 1200 с. 15. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х рр.: Сторінки ненаписаної історії. К., 1993. 16. Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30-50-ті роки ХХ століття. Луцьк, 1995.			
Тема 15. Україна в умовах боротьби за незалежність. План семінарського заняття: 1. Акт проголошення незалежності України. Всеукраїнський референдум та вибори Президента України 1 грудня 1991 р. 2. Розбудова незалежної Української держави. Конституційний процес. Прийняття Конституції 1996 р., основні її положення. 3. Політичне і соціально-економічне життя в Україні у 1996 – 2004 рр. “Помаранчева	семінарське заняття 2 год.	1. Алексеєв Ю.М., Кульчицький С.В., Слюсаренко А.Г. Україна на переломі. – К., 2000. 2. Акт проголошення незалежності України. К., 1991. 3. Багацький В. В., Кормич Л.І. Історія України : підручник. –3-тє вид.,доп. і перероб. Рек. МОН. К.: Алерта, 2010. 388 с. 4. Бойко О.Д. Історія України: навч. посібник. Рек. МОН; 6-те вид. К.: Академвидав,2016. 720 с. 5. Бойко О.Д. Україна 1991-1995 рр.: Тіні минулого чи контури майбутнього. К., 1996. 6. Верменич Я. В. Феномен пограниччя:	підготувати конспект семінарського заняття та візуальної презентації: 6 год.	5 б. (опитування на семінарі)	травень 2020 р.

революція”. 4. Україна у 2004-2014 рр.: особливості політичного життя та соціально-економічного розвитку. 5. “Революція гідності: причини, хід, наслідки. 6. Збройна агресія Росії проти України.		Крим і Донбас в долі України / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України, Відділ історичної регіоналістики. К.: Інститут історії України, 2018. 369 с. 7. Головка В. «Владу створюють...». Політична біографія Леоніда Кучми / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2018. 242 с. 8. Декларація про державний суверенітет України. К., 1990. 9. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М.Бут, М.І.Бушин, Ю.І.Вовк та ін.]; за заг. ред. М.І. Бушина, О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644с. 10. Конституція України. К., 1996. 11. Кульчицький С., Міщенко М. Україна на порозі об’єднаної Європи. К., 2018. 232 с. 12. Кульчицький С.В. Утвердження незалежності України: перше десятиліття. <i>Український історичний журнал</i>. 2001. №2. 13. Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017. 596 с. 14. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. Х.,			

		2016. 496 с. 15. Турченко Ф., Панченко П., Тимченко С. Новітня історія України (1946-1998). К., 2000. 16. Україна в ХХ столітті (1900–2000): Зб. документів і матеріалів / Упор.: А.Слюсаренко, В. Гусєв, В. Король та ін. К., 2000. 351 с. 17. Українське суспільство на порозі третього тисячоліття / під ред. М.О.Шульги. К., 1999. 18. Якубова Л. "Русский мир" в Україні: на краю прірви. К.: ТОВ "Видавництво "КЛІО"", 2018. 384 с.			

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (лютий-травень 2020 р.): 1) Поточний контроль знань Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Самостійна робота студента на лекції повинна полягати в тому, що, стежачи за логікою їх викладу, він вчиться усвідомлювати основні положення науки, яку вивчає, самостійно виділяти і засвоювати головне. Значне місце в самостійній роботі студента повинні займати підготовка і активна участь в проведенні семінарських занять. Усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей та тематичне опитування (письмові самостійні роботи) – 30 балів (шість оцінок на п'яти семінарських заняттях). Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях становить 30 балів. Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. Робота кожного студента на семінарських заняттях може бути оцінена від 1 до 5 балів. 5 (4) бали студент отримає, якщо демонструє глибоке розуміння матеріалу, вільно і правильно використав понятійно-категоріальний апарат у межах поставлених питань, послідовно, зв'язано і логічно викладає матеріал, аргументовано доводить свої думки, вилучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Вміє творчо підходити до вирішення питання. 3 бали

студент отримує, якщо він:загалом орієнтується у межах поставлених питань, але відповіді не повні і не досить конкретні; відчуває труднощі у використанні і поясненні змісту наукових питань та категорій у межах поставлених питань; допускає незначні помилки та неточності, але зв'язно і логічно викладає, залучає основну і додаткову літературу. 2 бали студент отримує, коли демонструє недостатнє володіння основним матеріалом, допускає помилки при визначенні політичних процесів, не вміє їх аналізувати послідовно, глибоко, з допомогою необхідної літератури. 1 бал студент отримує, коли: погано орієнтується в матеріалі, допускає неточності, поверхневі знання при відповіді на поставлені питання; плутається у термінах та поняттях; відсутні власні судження, висновки.;

2) індивідуальна робота: написання студентом (-кою) розгорнутої історико-краєзнавчої роботи – 20 балів;

Критерії оцінювання реферату (максимально 20 балів)

Критерії	Кількість балів
● робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	17-20 балів
● наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	14-16 балів
● тема розкрита неповно	9-13 балів
● робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	3-8 балів
● розкритий лише окремий аспект	1-2 бали
● реферат не зарахований	0 балів

Загальна кількість – 50 балів.

Підсумковий контроль – залікова контрольна робота (травень 2020 р.):

Впродовж роботи над вивченням курсу передбачено проведення 1 контрольної роботи, за яку студент може одержати максимальну кількість балів (5 запитань – по 10 балів кожне). Написання контрольної роботи є обов'язковим для

	виставлення підсумкової оцінки при заліку. Загальна кількість – 50 балів. Сумарна кількість – 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Крім теоретичних знань студент повинен вміти застосовувати отримані знання у наукових дослідженнях з використанням сучасних інформаційних технологій. Напередодні підготовки написання історико-краєзнавчої індивідуальної роботи студент (-ка) здійснює пошук джерел. Для виконання такого типу завдання студент (-ка) користується книгозбірнями таких бібліотек: 1) Наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; 2) відділу краєзнавчої літератури Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка; 3) районної бібліотеки; 4) сільської/міської бібліотеки, де проживає студент (-ка). Допоможуть також і виявлені матеріали в музейних закладах обласного і районних центрів, громадських сільських/міських і шкільних музеїв. Ще одна група – усні джерела – опитування жителів місцевості, де народився/проживає студент (-ка). Структура і обсяг історико-краєзнавчої роботи. Кожна робота має обов'язково мати такі структурні одиниці: титульна сторінка; зміст; розділи і підрозділи роботи; висновки; список використаних джерел; додатки. Обсяг роботи – від 15 до 25 сторінок.
Семінарські заняття	Тема 1. (2 год.). Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)
	Тема 2. (2 год.). Політичне становище України в другій половині XVII ст.
	Тема 3. (2 год.). Гетьманщина під владою Російської імперії у XVIII ст.
	Тема 4. (2 год.) Українські землі під владою іноземних держав у міжвоєнний період.
	Тема 5. (2 год.). Україна в роки Другої світової війни.
	Тема 6. (2 год.). Україна в умовах боротьби за незалежність.
Умови допуску до підсумкового контролю	Належне виконання: 1) підготовка до семінарських занять (лютий-травень 2020 р.). Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки). 2) виконання індивідуального завдання передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) індивідуальної роботи. Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (заліку) на початку травня 2020р. за умови відпрацювання

усіх «заборгованостей» та набору 25 і більше балів.

7. Політика курсу

Політика курсу «Історія України» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – п'ятниця, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

1. Акт проголошення незалежності України. К., 1991.
2. Алексєєв Ю.М., Вертегел А.Г., Даниленко В.М. Історія України. К., 1994.
3. Алексєєв Ю.М., Кульчицький С.В., Слюсаренко А.Г. Україна на переломі. К., 2000.
4. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. К., 1993.
5. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. К., 1991.
6. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність. К., 1994.
7. Багалій Д. Нарис історії України. К., 1994.
8. Багатопартійна Українська держава на початку ХХ ст.: програмні документи перших українських політичних партій. К., 1992.
9. Багацький В. В., Кормич Л.І. Історія України : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб. Рек. МОН. К.: Алерта, 2010. 388 с.
10. Баран В.К. Україна 1950-1960 рр.: еволюція тоталітарної системи. К., 1996.
11. Баран В.К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953-1985 рр. Львів, 1992.
12. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. Кн.1. К., 1994.
13. Бойко О.Д. Історія України: навч. посібник. К., 2016. 720 с.
14. Бойко О.Д. Україна 1991-1995 рр.: Тіні минулого чи контури майбутнього. К., 1996.
15. Борисенко В. Курс української історії. К., 1997.
16. Білоцерківський В.Я. Історія України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Я. Білоцерківський. 3-є вид., випр. і доп. К.: Центр учбової літератури, 2007. 536 с.
17. Брицький П.П. Україна у Другій світовій війні (1939-1945 рр.). Чернівці, 1995.
18. Верменич Я. В. Феномен пограниччя: Крим і Донбас в долі України / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України, Відділ історичної регіоналістики. К.: Інститут історії України, 2018. 369 с.
19. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. К., 1995.
20. Ветров І. Економічна експансія третього рейху в Україні. К., 2000.
21. Головка В. «Владу створюють...». Політична біографія Леоніда Кучми / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.:

- Інститут історії України, 2018. 242 с.
22. Головка О.Б. Князь Роман Мстиславич і його доба. Нариси історії політичного життя Південної Русі XII – початку XIII століття. К., 2001.
 23. Головка О.Б. Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя / О.Б.Головка. К.: ВД «Стилос», 2006. 575 с.
 24. Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. К., 1990.
 25. Горелов В. Павло Скоропадський – гетьман Української Держави. К., 1995.
 26. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст. К., 1996.
 27. Грушевський М. Ілюстрована історія України. К., 1990.
 28. Грушевський М. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. К., 1991-1998.
 29. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст.: нариси політичної історії. К.: Либідь, 1993. 288 с.
 30. Давня історія України: У 2 кн. К., 1994, 1995
 31. Давня історія України: в 3-х томах [Текст] / Голова ред. кол. П.П. Толочко. К.: Наукова думка. Том 3. Слов'яно - Руська доба / Ю. С. Асєєв [та ін.]; ред. П. П. Толочко. К., 2000. 695 с.
 32. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-і роки. К., 1991.
 33. Даниленко В. М. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2018. 278 с.
 34. Ділова документація Гетьманщини ХУІІІ ст. Збірник документів. К., 1993.
 35. Декларація про державний суверенітет України. К., 1990.
 36. Дорошенко Д. Нарис історії України: У 2 т. К., 1992.
 37. Етнонаціональний розвиток України: терміни, визначення, персоналії. К., 1993.
 38. Єфименко О. Історія України та її народу. К., 1994.
 39. Західно-Українська Народна Республіка / Авт. кол.: Литвин М. Р. (керівник), Грицяк В. П., Лоза Ю. І., Сосса Р. І., Ровенчак І. І. К.: ТОВ "Українська картографічна група", 2019.
 40. Ісаєвич Я. Галицько-Волинська держава. Львів, 1999.
 41. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів / за заг. ред. А.П. Коцура, Н.В. Терес. Київ Чернівці: Книги ХХІ, 2008. 1100 с.
 42. Історія державної служби в Україні. У п'яти томах. Том 3. Документи і матеріали V ст. до н.е. – 1774 р./ Керівник колективу упорядників Г.Боряк. Київ, 2009.
 43. Історія України в особах. ІХ – ХVІІІ ст. К., 1993.
 44. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В. Ю. Короля. К., 2001. 448 с.
 45. Історія України / Керівник авт. колект. Зайцев Ю. Львів, 1996.
 46. Історія України. Нове бачення: В 2 т. К., 1995-1996.
 47. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М.Бут, М.І.Бушин, Ю.І.Вовк та

- ін.]; за заг. ред. М.І. Бушина, О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644с.
48. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К. : Наук. думка, 2013. 1056 с.
 49. Історія суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX ст.-1920 р.). Львів, 1993.
 50. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті рр.). К., 1991.
 51. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. К., 1995.
 52. Касьянов Г. Українська інтелігенція 20-30-х років: соціальний портрет та історична доля. К., 1992.
 53. Ковтун В. Історія Народного руху України. К., 1995.
 54. Конституція України. К., 1996.
 55. Киричук Ю. Історія УПА. Тернопіль, 1991.
 56. Коваль М.В. Україна у Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). Спроба сучасного концептуального бачення. К., 1994.
 57. Коваль М.В. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. К., 1995.
 58. Когут З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини (1760-1830). К., 1996.
 59. Колективізація і голод на Україні (1929-1933). Збірник документів і матеріалів. К., 1992.
 60. Кондратюк В., Зайцев О. Україна в 20-30-х рр. Суспільно-політичне життя ХХ століття. Львів, 1993.
 61. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху ХІХ ст. Тернопіль, 1993.
 62. Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. К., 1993.
 63. Конституційні акти України 1917-1920 рр. К., 1992.
 64. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж, Нью-Йорк, Львів, 1993.
 65. Костюк Г. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки: Дослідження і спостереження сучасника [пер. з англ.]. К.: Смолоскип, 1995. 508 с.
 66. Котляр М. Володимир Великий. Ярослав Мудрий. К., 1996.
 67. Котляр М. Україна крізь віки. Том 5. Галицько-Волинська русь. К., 1998.
 68. Котляр М. Історія України в особах: Давньоруська держава. К., 1996
 69. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. Львів, 1990.
 70. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. Львів, 1999.
 71. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). К., 1996.
 72. Кульчицький С., Міщенко М. Україна на порозі об'єднаної Європи. К., 2018. 232 с.
 73. Кульчицький С.В., Мовчан О.М. Невідомі сторінки голоду 1921-1923 рр. в Україні. К., 1993.
 74. Кульчицький С.В. Ціна "великого перелому". К., 1991.
 75. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. 3-тє вид., стер. К.: Знання, 2013. 685 с.
 76. Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади: В 2 кн. Львів, 1997.
 77. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів, 1995.
 78. Малик Я.Й. Впровадження радянського режиму в українському селі. Львів, 1996.

79. Мірчук П. Українська Повстанська Армія: 1942-1952. Документи і матеріали. Львів, 1991.
80. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 680 с.
81. Мороз В. Я. Україна у двадцятому столітті. Етап перший. 1900-1920 рр. Львів: Ліга-Прес, 2005. 656 с.
82. Муковський І.Т., Лисенко О.Є. Звитяга і жертівність. Українці на фронтах Другої світової війни. К., 1997.
83. Мухіна М. Упокорення голодом. Збірник документів. К., 1993.
84. Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Документи і матеріали. Т.1. К., 1997.
85. Новітня історія України (1900-2000) Підручник / авт.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин. К.: Вища школа, 2000. 663 с.
86. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917-1920 рр. К., 1995.
87. Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017. 596 с.
88. Пасічник, М. С. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: навч. посіб. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2006. 735 с.
89. Петровський В.В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В Петровський, Л.О. Радченко, В.І.Семененко. Х.: ВД «Школа», 2007. 592 с .
90. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016. 496 с.
91. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. К., 1995.
92. Реєнт О. П., Сердюк О. В. Перша світова війна і Україна. К.: Генеза, 2004. 480 с.
93. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – поч. XX ст.). К., 2003. 340 с.
94. Реєнт О. Україна між світовими війнами (1914-1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії: навч. посіб. / О. П. Реєнт, І. А. Коляда. К.: Школа, 2004. 544 с.
95. Реєнт О. Українська революція. К., 1996.
96. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ-НКВД. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008 604 с.
97. Руденко Р.М., Русак А.В. Армія фашистського агресора: від перемог до поразок. 1941-1945 рр. (Морально-психологічний аспект). К., 1997.
98. Русина О. В. Україна під татарами і Литвою / За заг. ред. В. Смоля. НАН України. Інститут історії України. / Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т.6. К.: Альтернативи, 1999. 320 с.
99. Рух Опору в Україні: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / [передм. Осипа Зінкевича, Олесья Обертаса]. К.: Смолоскип, 2010. 804 с.
100. Сарбей В. Історія України XIX – поч. XX ст. К., 1991.
101. Сарбей В. Національне відродження України / Україна крізь віки» у 15-ти т. Т. 9. К., 1999.
102. Світлична В. В. Історія України: навчальний посібник. Київ : Каравела, 2011. 384 с.
103. Слюсаренко А., Томенко М. Історія української Конституції. К., 1993.
104. Смолій В., Гуржій О. Як і коли почала формуватися українська нація. К., 1991.
105. Смолій В. А., Степанков В. С. Богдан Хмельницький. К.: Арій, 2013. 656 с.
106. Смолій В. А., Степанков В. С. Українська національна революція (1648-1676 рр.) / За заг. ред. В. Смоля. НАН України. Інститут історії

- України/ Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т. 7: К.: Альтернативи, 1999. 352 с.
107. Сухарев О. Неп на Україні. К., 1991.
 108. Сухий О. Галичина: між Сходом і Заходом. Нариси історії XIX – початку XX ст. – Львів, 1999.
 109. Ткачов С. Польсько-український трансфер населення 1944-46 рр. Тернопіль, 1997.
 110. Турченко Ф., Панченко П., Тимченко С. Новітня історія України (1946-1998). К., 2000.
 111. Толочко О., Толочко П. Київська Русь // Україна крізь віки. Т. 4. К.:Видавничий Дім «Альтернативи», 1998. 352 с.
 112. Трохимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945). Львів, 1995.
 113. Україна XX ст. Проблеми національного відродження. К., 1993.
 114. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство, культура. К.: Інст. історії України НАН України, 2014. 671 с.
 115. Українська революція: Хрестоматія / Упор. С.Корновенко, А.Морозов, О.Реснт. Вінниця, 2004.
 116. Українські політичні партії кінця XIX - початку XX ст. Програмові і довідкові матеріали / Укл. Шевченко В., Зверьков Ю., Кривошея О. К., 1993.
 117. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. Т.1. К., 1996; Т.2. К., 1997.
 118. Українська Центральна Рада / Авт. кол.: Сосса Р. І. (керівник), Грицеляк В. П., Кучерук О. С., Лоза Ю. І., Скальський В. В., Файзулін Я. М. К.: ТОВ "Українська картографічна група", 2018.
 119. Українсько-Російський договір 1654 р.: нові підходи до історії міждержавних стосунків (Матеріали науково-теоретичного семінару) / Ред. кол.: С. В. Кульчицький (гол. ред.), М. Ф. Дмитрієнко, О. І. Гуржій, В. М. Даниленко, В. С. Коваль, Н. А. Шип, О. І. Ганжа (відп. секр.), І. С. Хміль. НАН України. Інститут історії України. К., 1995. 69 с.
 120. Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби / Упоряд. Т. Гошко Львів: Видавництво Українського Католицького Університету. 2011. 688 с.
 121. Чорнобильське досьє КГБ. Суспільні настрої. ЧАЕС у поставарійний період: збірник документів про катастрофу на Чорнобильській АЕС / Відп. ред. В. Смолій; Ред. кол.: А. Когут, І. Лябах, М. Панова, О. Рубльов, В. Хропко; Упоряд: О. Бажан, В. Бірчак, Г. Боряк. Галузевий державний архів СБУ; Інститут історії України НАН України; Український інститут національної пам'яті. К., 2019. 1200 с.
 122. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х рр.: Сторінки ненаписаної історії. К., 1993.
 123. Шевчук В. Козацька держава. Етюди до історії українського державотворення. К., 1995.
 124. Юрій М.Ф. Історія України: навч. посіб./ Рек. МОН . К.: Кондор, 2010. 252 с.
 125. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Критика, 2005. 584 с.
 126. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття : причини і початок Руїни : [монографія]. Київ: Основи, 1998. 447 с.
 127. Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30-50-ті роки XX століття. Луцьк, 1995.

Викладач

доцент кафедри історії України
і методики викладання історії

А.І. Міщук